

Verlag **Werkatelier**

Gemeentelijk Opdrachtgeverschap

27 oktober 2011

In de voormalige Ten Cate fabrieken op het Indiëterrein in Almelo werkten medewerkers van gemeenten, AtelierOverijssel en diverse experts op het gebied van TAB (www.tijdelijkandersbestemmen.nl) op 27 oktober aan drie gemeentelijke cases. Na een prikkelende introductie door Atelierleider Fons Asselbergs, gingen de aanwezigen in drie groepen uiteen om de gemeenten met slimme adviezen en oplossingsrichtingen verder te helpen.

De gemeente Nijverdal bracht als casus 'de dreigende verpaupering in de periferie van het centrum en onvoldoende programma om dit op te lossen' in. De vraag was hoe de kwaliteit van dit gebied hoog gehouden kan worden. Volgens Vincent Rodijk, hoofd RO van de gemeente Hellendoorn, bood het werkatelier een mooie gelegenheid om met professionals na te denken over een toekomstscenario voor het centrum van Nijverdal. "Voordeel van het atelier is dat hier mensen aanwezig zijn die 'out of the box' denken. Hierdoor heb je in een paar uur een resultaat waar je anders weken/maanden over doet." Volgens Rodijk is de gemeente goed op weg geholpen. "We gaan wat meer kijken naar tijdelijke functies om dit deel van het centrum leefbaar te houden. Verder heeft het Werkatelier geleid tot het inzicht, dat als een deel van het kloppend hart gebreken vertoont, je daarmee toch 'fysieke problemen' krijgt. Om die reden moeten we niet alleen focussen op het kernwinkergebied, maar zeker ook op het gebied daar direct omheen en daarbij initiatieven van burgers en verenigingen betrekken", aldus Rodijk.

Voor de gemeente Olst-Wijhe lag het vraagstuk op een ander vlak: het landbouwgebied Noordmanshoek gelegen aan de noordzijde van Wijhe dat bedoeld is als duurzaam bedrijventerrein, maar waarvan de ontwikkeling niet op gang komt. Voor Shirley Veldhuis, projectleider voor Noordmanshoek, leverde de middag nieuwe inzichten op. "Er werden legio voorbeelden van alternatieven genoemd. Het thema voor Noordmanshoek is duurzaamheid, en dus we hebben ons verder verdiept in mogelijkheden voor windenergie, zonne-energie en biomassa-energie. Ook zeker een mooie aanvulling was het idee over stadslandbouw, gericht op de streek Salland." Verder heeft Veldhuis advies gekregen over de inzet en betrokkenheid van de lokale politiek en mensen uit de directe omgeving bij het ontwikkelingsproces. "Ook nieuw voor mij was het idee om aan te sluiten bij het gedachtegoed 'Cittaslow' (www.cittaslow-nederland.nl) en om meer sturing te geven aan de ontwikkeling van tijdelijke functies voor een rendabele periode van tien tot vijftien jaar." Voor dit laatste idee moet de gemeente zich beraden op haar opstelling. "Bijvoorbeeld een meer faciliterende rol, algemene kaders/uitgangspunten meegeven en op een unieke wijze op de 'markt' zetten. Of traditioneler, waarbij we duidelijk richting geven aan de functie en de mogelijkheden." Volgens Veldhuis een uitdaging, want het gaat niet alleen om andere rollen dan de gemeente tot op heden vervulde, maar ook om het besef dat zo'n nieuwe rol tijdens het proces bepaald zal worden. Tot slot bleek de werkwijze tijdens het Werkatelier een goede keus. "De experts benaderden het ontwikkelingsvraagstuk en de alternatieven ook vanuit maatschappelijk en politiek/bestuurlijk oogpunt, maar altijd met een link naar de ambities van de gemeente." >>

De gemeente Almelo bracht als casus in: 'hoe organiseert de gemeente de binding met nieuwe partners aan de stadsrand?' Onder leiding van stedenbouwkundige Leo Boogerd en adviseur Remco Rolvink wisselden zeven professionals intensief van gedachten. De focus lag daarbij op een specifiek aspect van het brede thema 'flexibel alternatief bestemmen van gronden voor grootschalige gebiedsontwikkeling'. Dit leverde de gemeente bruikbare aanvullingen op haar eerdere verkenning. De groep zoomde in op het ongewisse proces en de inhoud van een nieuwe rol van de gemeente wanneer het programma niet langer vast staat en de termijnen van realisatie, opbrengst en fasering van ontwikkelingen rekbaar blijken. De wijze waarop een proactieve houding kan worden aangenomen om flexibiliteit in tijd, functie en inrichting toe te laten en ruimte te bieden aan derden om initiatieven te ontplooiën, werd in de discussie gekoppeld aan het creëren van - wat we later noemden - een nieuwe werkplaats. Een situatie waarin een groep ambtenaren zich inspant om ruimte te bieden aan initiatieven, versterkende allianties opstart en systeemveranderingen toelaat om de benodigde flexibiliteit en ruimte een kans te bieden. Dit vraagt in het begin van de opgave om fysieke en mentale experimenteerruimte. Deze beweging kan alleen ingezet worden als er een visie op het grotere doel is. Zo'n punt aan de horizon (duurzame ontwikkeling, ruimtelijke kwaliteit, maatschappelijke samenhang, e.d.) blijkt in deze moeilijker tijden nauwelijks de aanleiding te kunnen zijn. Bestuurlijk vertrekpunt van zo'n beweging van 'experimenteerruimte - werkplaats - punt aan de horizon' ligt dicht bij het actuele politieke dossier 'financieel resultaat op korte termijn'. Desalniettemin kan het veranderproces ook vanuit die politieke werkelijkheid in gang worden gezet, was de conclusie. Het werken met deze realiteit en toch nieuwe beweging in de ruimtelijke ordening vanuit de gemeente starten, heeft door het behandelen van de casus de gemeente weer een stap verder gezet. Tot slot bleek uit de reactie van andere overheidsdeelnemers dat men met dezelfde thema's worstelt, en dat hier op regionale schaal versterkende banden moeten worden gezocht. Rolvink en Boogerd hebben de uitkomst van het atelier verbeeld in een aansprekend diagram.

